

**ANADOLU ÜNİVERSİTESİ KÜTAHYA VE AFYON İ.İ.B.F.
ÖĞRENCİLERİ İLE İLGİLİ «TOPLUMSAL KİMLİK TANITIMI»
ARAŞTIRMASININ KARŞILAŞTIRMALI SONUÇLARI**

Prof. Dr. İnal Cem AŞKUN
Yrd. Doç. Dr. Nihat KARAKOÇ(*)
Öğr. Gr. Belkıs ÖZKARA()**

I— GİRİŞ

1974 yılında Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisine bağlı olarak, Kütahya'da Yönetim Bilimleri Fakültesi adıyla kurulan ve 1988 yılında yapısal bir değişime uğrayarak Kütahya İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi adını alan yükseköğretim kurumunun 2. sınıf öğrencileri arasında bir **toplumsal kimlik tanıtımı** araştırması yapılmıştır. Bu araştırmanın amacı; öğrencilerin genel durumlarını, aile yapılarını, eğitimle ilgili sorunlarını ve toplumsal kültürlerinin nitelik ve düzeyini genel çizgileriyle de olsa ortaya çıkarmak ve -özel olarak- tarafımızca yürütülen **İşletme Yönetimi ve Organizasyonu** dersinin eğitim yöntemlerinin düzenlenmesine yardımcı olacak bilgileri elde etmektir.

Benzeri bir araştırma aynı amaçla, Afyon İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinin 2. sınıf öğrencileri arasında yapılmış, ve araştırmanın sonuçları okulun 15. kuruluş yılında çıkarılan dergide yayımlanmıştır. Her iki çalışmada kullanılan tanıtım çizelgelerinin bir örneği aşağıda verilmiştir.

(*) Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F. Aydın Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Öğretim Üyesi.

(**) Afyon İ.İ.B.F.

Tanıtım çizelgelerinde de görüleceği gibi, her iki çizelgede de soruların ilk bölümü öğrencilerin üniversiteye girişteki ilk tercihleri, barındıkları yerler, gelir durumları, gelir kaynakları ile ailelerinin yapısıyla ilgilidir. Soruların ikinci bölümünde, Kütahya İ.İ.B.Fakültesinde kullanılan çizelgede öğrencilerin okuldaki ve okul dışındaki sorunları belirlenmeye çalışılırken, Afyon İ.İ.B.Fakültesinde kullanılan çizelgede öğrencilerin genel olarak topluma ve yaşama bakış açıları, amaçları, sorunları ve genel olarak eğitimden beklentileri ve kazanımları belirlenmeye çalışılmıştır.

ÇİZELGE-1

Kütahya İ.İ.B.F. Öğrencilerine Uygulanan Tanıtım Çizelgesi

Adı-Soyadı

Okulu Sınıfı

Doğum Yeri ve Yılı

Kaldığı Adres

Barındığı Yer: Otel (), Kendi Ailesi (), Yurt (), Kiralık ev ()

Lise son sınıfta iken girmek istediği yüksek öğrenim kurumu:

..... "

Varsa çalıştığınız iş ve adresi

Baba mesleği ve öğrenim durumu

Anne mesleği ve öğrenim durumu

Mali desteği nereden sağladığı ve aylık tutarı

Fakülte öğreniminde başarısız olduğu dersler ve nedenleri

..... "

Derslere devam etmiyorsa nedenleri

Merakları (Boş zamanlarını değerlendirme uğraşları)

Öğretim elemanları ile ilişkileri: Çok iyi (), İyi (), Orta (),
Kötü ()

Fakülteden beklediği başlıca hizmetler

.....

Aşağıdaki kültürel çalışmalardan hangisine katılmak isterdiniz?
Tiyatro (), Folklor (), Sinema (), Fotoğrafçılık ()

Okulu bitirme amaçları

Öğrencilikte karşılaştığı başlıca sorunlar

...../...../.....

İMZA

ÇİZELGE-2

Afyon İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerine Uygulanan Tanıtım Çizelgesi

Adı-Soyadı

Okulu Sınıfı

Numarası

Doğum Yeri ve Yılı

Bitirdiği Ortaöğretim Kurumu

Üniversiteye Girişteki İlk Üç Tercihi

Kaldığı Yer (Kendi evi/Kiralık ev/Yurt)

Ortalama Aylık Geliri ve Nereden Sağladığı

Baba Mesleği ve Öğrenim Durumu

Anne Mesleği ve Öğrenim Durumu

Sürekli Okuduğu Gazete ve Dergiler

Sürekli İzlediği Radyo ve TV Programları

Yaşamında En Çok Yapmak İsteddiği Şeyler

Yaşamında Kendisini En Çok Sıkan Şeyler

Kişiliğinin En Belirgin Özellikleri

Yaşamında İdeal (Amaç) Olarak Seçtiği Şeyler

Yaşadığı Toplum İçin İdeal (Amaç) Olarak Seçtiği Hedefler

.....

Okulu Bitirdikten Sonra Yapmayı Düşündüğü Şeyler

Şimdiye Kadar Gördüğü Öğretim ve Eğitimin Edindiği Kazanımlar

En İyi Hangi Yol ve Amaçlarla Öğrendiği

Başkalarıyla İlişkilerinde Karşılaştığı Başlıca Sorunlar

.....

Yaşamdan Beklentileri

...../...../.....
İMZA

Bu çalışmada, öncelikle Kütahya İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri ile ilgili toplumsal kimlik tanıtımı araştırmasının sonuçları yorumlarıyla birlikte sunulacak, daha sonra tanıtım çizelgelerinin ortak noktalarında, Afyon İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileriyle ilgili araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılacaktır.

II— ARAŞTIRMA SONUÇLARININ DEĞERLEMESİ

Araştırma **İşletme Yönetimi ve Organizasyonu** dersine katılan 100 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Kimlik tanıtımı çizelgesinde sorulan sorular; öğrenciler ile ilgili genel bilgiler, aile yapısı ile ilgili bilgiler, öğrenim yaşamı ile ilgili sorunları, boş zamanlarını değerlendirme biçimleri, okulu bitirme amaçları ve okuldan beklendikleri hizmetler olmak üzere 6 boyutta değerlendirilmiştir.

1— Öğrenciler İle İlgili Genel Bilgiler

Bu boyutta, öğrencilerin üniversiteye girişteki ilk tercihleri, Kütahya'da kaldıkları yerler, ortalama aylık gelirleri ve gelir kaynakları, çalışarak okuyan öğrencilerin yaptıkları işler değerlendirilmiştir.

Öğrencilerin şu anda buldukları yükseköğretim programına üniversiteye girişte ilgi duyup duymadıklarını belirlemek amacıyla yöneltilen soruya verdikleri yanıtlar ÇİZELGE-3'de verilmiştir.

ÇİZELGE-3'de görüldüğü gibi öğrencilerin tercihleri Hukuk Fakültesi ve Siyasal Bilgiler Fakültesinde yoğunlaşmaktadır. İşletme Fakültesinin tercih edilme oranı ise yalnızca % 16'dır (İşletme Fakültesi % 14, Turizm İşletmeciliği % 2). Buna göre şu anda işletmecilik eğitimi alan önemli bir çoğunluğunun ilgi duymadıkları bir alanda öğrenim gördükleri ortaya çıkmaktadır. Ancak, bu tercihleri **fen ve mühendislik bilimleri** ile **iktisadi ve sosyal bilimler** olarak iki ana grupta değerlendirirsek;

	<u>Frekans</u>	<u>Oran</u>
İktisadi ve Sosyal Bilimler	102	% 95
Fen ve Mühendislik Bilimleri	5	% 5
TOPLAM	107	% 100

Toplam olarak 107 tercihin % 95'i iktisadi ve sosyal bilimler alanında yapılmıştır. Dolayısıyla öğrencilerin şu anda yetenek ve ilgi alanlarına tamamen ters düşen bir alanda öğrenim gördükleri söylenemez.

ÇİZELGE-3
Öğrencilerin Üniversiteye Girişte Tercih Ettikleri
Yükseköğretim Kurumları

Yükseköğretim Kurumları	Frekans	Oran %
Hukuk Fakültesi	42	39
Siyasal Bilgiler Fakültesi	30	28
İşletme Fakültesi	15	14
Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi	5	5
Mühendislik-Mimarlık Fakültesi	5	5
Turizm İşletmeciliği Y.O.	3	2
Eğitim Fakültesi	3	2
İktisat Fakültesi	3	2
Basın Yayın Y.O.	2	1
Spor Akademisi	2	1
Güzel Sanatlar Y.O.	1	0.5
Harp Okulu	1	0.5
TOPLAM	107	100

Öğrencilerin Kütahya'da kaldıkları yerleri belirlemek amacıyla sorulan sorunun yanıtları ÇİZELGE-4'de verilmiştir.

ÇİZELGE-4
Öğrencilerin Kütahya'da Kaldıkları Yerler

Kalınan Yer	Öğrenci Sayısı	Oran %
Kiralık ev	70	70
Yurt	27	27
Kendi ailesi	3	3
TOPLAM	100	100

ÇİZELGE-4'de görüldüğü gibi, öğrencilerin çoğunluğu (%70) kiradalıkları evlerde barınmaktadır. Öğrencilerin %27'si ise yurttan kalma olanağı bulabilmektedir. Böylece 100 öğrenciden 97'sinin

Kütahya'ya okumak için geldiği ve ailesinin yanında okuyabilen öğrenci sayısının yalnızca 3 olduğu ortaya çıkmaktadır.

Öğrencilerin, aylık gelirlerini belirlemek amacıyla yöneltilen soruya verdikleri yanıtlar yedi grupta toplanarak ÇİZELGE-5'de gösterilmiştir.

ÇİZELGE-5
Öğrencilerin Aylık Gelirleri

Aylık Gelir Dilimleri (1000 TL)	Öğrenciler %
25 — 50	13
51 — 75	36
76 — 100	34
101 — 125	5
126 — 150	7
151 — 175	1
176 — 200	4
TOPLAM	100

ÇİZELGE-5'de görüldüğü gibi, öğrencilerin çoğunluğunun (%83) aylık geliri 100.000 TL'nin altındadır. Hatta her 100 öğrenciden 49'unun gelir düzeyi 75.000 TL'nin altında bulunmaktadır.

Öğrenciler gelirlerini önemli ölçüde ailelerinden sağlamaktadırlar. Öğrencilerden yalnızca %7'si gelirini kendisi çalışarak sağlamaktadır. Öğrencilerin herhangi bir işte çalışıp çalışmadıklarını belirlemek amacıyla yöneltilen soruya 100 öğrenciden 11'i «evet» yanıtını vermiştir. Bu öğrencilerin çalıştıkları işlere göre dağılımı ÇİZELGE-6'da verilmiştir.

ÇİZELGE-6
Öğrencilerin Yaptıkları İşler

İşçi	6
Muhasebeci	1
Hemşire	1
Memur	1
Tabelacı	1
Bilgisayar Programcısı	1
TOPLAM	11

ÇİZELGE-6'da görüldüğü gibi, öğrencilerden 6'sı işçi olarak çalışmakta ve elde ettiği gelire okumaktadır.

2— Aile Yapısı İle İlgili Bilgiler

Bu boyutta öğrencilerin anne ve babalarının öğrenim durumları ve meslekleri değerlendirilmiştir.

Öğrencilerin anne ve babalarının öğrenim durumları ÇİZELGE-7'de meslekleri ise ÇİZELGE-8'de gösterilmiştir.

ÇİZELGE-7

Öğrencilerin Anne ve Babalarının Öğrenim Durumları

Öğrenim Düzeyi	Baba %	Anne %
Hiçbir öğrenimi yok (cahil)	5	23
Okur-yazar	7	17
İlkokul mezunu	67	57
Ortaokul mezunu	12	22
Lise mezunu	4	1
Yüksekokul mezunu	5	—
TOPLAM	100	100

ÇİZELGE-7'de görüldüğü gibi, öğrencilerin babalarının %67'si, annelerinin %57'si ilkökul mezunudur. Diğer yandan babalarının %5'inin, annelerinin ise %23'ü okur-yazar bile değildir. İlkokulun üzerinde öğrenim gören babaların oranı %21 iken, annelerin oranı yalnızca %3'tür.

ÇİZELGE-8'de görüldüğü gibi, öğrencilerin babalarının meslekleri; çiftçi, emekli (işçi-memur), ve işçi olmak üzere üç meslekte yoğunlaşmaktadır. Öğrencilerin annelerinin neredeyse tamamına yakını (%97) ev hanımıdır. Buna göre, öğrencilerin aile gelirlerini (%3'ü dışında) babaları sağlamaktadır.

Bu durumda öğrencilerin çoğunluğunun kırsal kesimde yaşayan ve öğrenim düzeyi düşük bir aile yapısına sahip olduklarını söyleyebiliriz.

ÇİZELGE-8
Öğrencilerin Anne ve Babalarını Meslek Dağılımı

Meslekler	Baba %	Anne %
Ev hanımı	—	97
Çiftçi	28	—
Emekli (İşçi-Memur)	19	1
İşçi	18	—
Serbest Meslek	11	—
Memur	7	1
Tüccar	4	—
Esnaf	5	—
Zanaatkar	2	—
Şöför	2	—
Hakim	1	—
Eczacı	1	—
Aşçı	1	—
Polis	1	—
Hemşire	—	1
TOPLAM	100	100

3— Öğrenim Yaşamı İle İlgili Sorunlar

Bu boyutta öğrencilerin başarısız oldukları dersler ve başarısızlık nedenleri, öğretim üyeleri ile ilişkileri, öğrenim yaşamında karşılaştıkları başlıca sorunlar ve fakülteden bekledikleri hizmetler değerlendirilmiştir.

Öğrencilerin başarısız oldukları dersleri belirlemek amacıyla yöneltilen soruya, öğrencilerden %30'u başarısız olduğum ders yoktur yanıtı vermiştir. Öğrencilerden %70'inin başarısız olduğu dersler ÇİZELGE-9'da gösterilmiştir.

Çizelgede de görüleceği gibi, başarısız olunan dersler arasında ilk sırayı matematik (%54) almaktadır. Bunu %33 ile muhasebe izlemektedir. Öğrenciler başarısızlıklarının 8 başlık altında toplanabilen nedenlerden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Bu nedenler ÇİZELGE-10'da gösterilmiştir.

ÇİZELGE-9

Öğrencilerin Başarısız Oldukları Dersler

Dersler	Öğrenci Sayısı	Oran %
Matematik	38	54
Muhasebe	23	33
İşletmecilik Bilgisi	12	17
Sayısal Dersler	9	13
Ticaret Hukuku	6	9
İşletme Yönetimi	6	9
Kamu Maliyesi	5	7
İktisat	5	7
Davranış Bilimleri	5	7
Yabancı Dil	5	7
İstatistik	4	6
TOPLAM	70	100

ÇİZELGE-10

Öğrencilerin Başarısızlık Nedenleri

Başarısızlık Nedenleri	Öğrenci Sayısı	Oran %
Lise temelini yetersizliği	29	41
Dersi sevmemek	11	16
Ezbercilik	11	16
Dersin sistemine uyumsuzluk	10	14
Okula uyumsuzluk	3	4
Öğrencilerle öğretim üyesi arasındaki iletişim yetersizliği	2	3
Sınıfların kalabalık olması	2	3
Çalışmamak	2	3
TOPLAM	70	100

ÇİZELGE- 10'da görüldüğü gibi, öğrencilerin başarısızlığında rol oynayan en önemli etken lise temelini yetersiz olmasıdır. Bunu izleyen diğer önemli etkenler de dersi sevmemek, dersin ezberleme yöntemine dayanması ve dersin işleme biçimine uyumsuzluk olarak belirtilmektedir.

Öğrencilerin öğretim üyeleri ile ilişkilerinin düzeyi de ÇİZELGE- 11'de verilmiştir.

ÇİZELGE- 11

Öğrencilerin Öğretim Üyeleri İle İlişkileri

İlişkinin Düzeyi	Öğrenciler %
Çok iyi	1
İyi	44
Orta	42
Kötü	13
TOPLAM	100

Çizelge-11'de görüldüğü gibi, öğrencilerin %45'i öğretim üyeleri ile ilişkilerini iyi ve iyinin üzerinde olarak nitelendirirken, %55'i orta ve ortanın altında olarak nitelendirmişlerdir. Buna göre öğrencilerle öğretim üyeleri arasında bir iletişim yetersizliği olduğunu söyleyebiliriz.

Bu boyutta ele alınacak diğer bir konu da öğrencilerin genel olarak öğrenim yaşamında karşılaştıkları sorunlar ve fakülteden bekledikleri hizmetlerdir.

Öğrencilerin belli başlı sorunları önem derecesine göre ÇİZELGE-12'de sıralanmıştır.

Çizelgede de görüleceği gibi, öğrenciler sorunlarını 10 başlık altında sıralamışlardır. Bu sıralamada en önemli sorun barınma (%46) olarak belirtilmiştir. Bunu maddi sıkıntılar (%30) izlemektedir. Diğer sorunlar ise; yemeklerin niteliği, dersler ve ders çalışma koşulları, sportif faaliyetlerin yetersizliği ve çevrenin tepkileri ile ilgilidir.

Bu sorunlara karşılık, öğrencilerin fakülteden bekledikleri hizmetler de ÇİZELGE-13'de gösterilmiştir.

ÇİZELGE-12

Öğrencilerin Başlıca Sorunları

Sorunlar	Öğrenciler %
Barınma	46
Maddi sıkıntılar	30
Aileden uzak kalma	11
Yemeklerin niteliği	10
Derslerin uygulamadan uzak olması	8
Spor yapamamak	7
Ders çalışma ortamının yetersizliği	6
Gelecek endişesi	4
Çevreden gelen tepkiler	4
Ders araçlarını sağlama güçlüğü	3
TOPLAM	100

ÇİZELGE-13

Öğrencilerin Fakülteden Bekledikleri Başlıca Hizmetler

Hizmetler	Öğrenciler %
Kantin	51
Sosyal etkinliklerin artırılması	42
Dersane koşullarının iyileştirilmesi	11
Kitap fiyatlarının düşürülmesi	4
Kütüphane olanaklarının artırılması	4
Fakültenin yurt çapındaki saygınlığının aktarılması	3
Akşam yemeği verilebilmesi	2
TOPLAM	100

ÇİZELGE-13'de de görüleceği gibi, öğrencilerin fakülteden bekledikleri hizmetlerin başında kantin ve sosyal etkinliklerin artırılması gelmektedir. Bunları dersane koşullarının iyileştirilmesi izlemektedir. Bu isteklerden kantin ve dersane koşulları fiziksel olanakların iyileştirilmesi ile ilgili olurken, sosyal etkinliklerin artırılması, daha çok öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirebilmeleri için yeni olanakların sağlanmasıyla ilgilidir.

4— Boş Zamanlarını Değerlendirme Biçimleri

Bu boyutta, öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme biçimleri ve kültürel faaliyetlere katılma istekleri değerlendirilmiştir. Ayrıca kültürel faaliyetlere katılmak isteyenlerin hangi faaliyetle ilgilendikleri belirlenmiştir.

Öğrencilerin ders dışındaki boş zamanlarını nasıl değerlendirdiklerini belirlemek amacıyla yöneltilen soruya verilen yanıtlar ÇİZELGE-14'te yer almaktadır.

ÇİZELGE-14

Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Biçimleri

Etkinlikler	Öğrenciler %
Kitap okumak	56
Spor yapmak	50
Müzik dinlemek	28
Sinemaya gitmek	4
Televizyon izlemek	3
Resim yapmak	2
Bir müzik aleti çalmak	2
TOPLAM	100

ÇİZELGE-14'de görüldüğü gibi, öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmede kitap okumayı, spor yapmayı ve müzik dinlemeyi tercih etmektedirler.

Öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirebilmeleri için fakültede açılması düşünülen kültürel çalışmalara, öğrencilerin katılma istekleri de ÇİZELGE-15'te gösterilmiştir.

ÇİZELGE-15'de görüleceği gibi, öğrencilerin %90'ı herhangi bir kültürel çalışmaya katılmayı istemektedirler. Katılmak istedikleri kültürel çalışmalar ise, isteklerin yoğunluğuna göre, fotoğrafçılık (%30), tiyatro (%24) ve folklor (%24) olarak sıralanmaktadır.

5— Öğrencilerin Fakülteyi Bitirme Amaçları

Bu boyuta yalnızca öğrencilerin şu anda öğrenim gördükleri okulu bitirmekle kazanacaklarını düşündükleri maddi ve manevi değerler belirlemek istenmiştir.

ÇİZELGE-15
Öğrencilerin Kültürel Çalışmalar Katılma İsteği

Kültürel Çalışmalar	Öğrenciler %
Fotoğrafçılık	30
Tiyatro	24
Folklor	24
Sinema	12
Yanıt Yok	10
TOPLAM	100

Öğrencilerin hangi amaçla bu fakültede okudukları ve bitirince elde etmeyi düşündükleri şeyler ÇİZELGE-16'da gösterilmiştir.

ÇİZELGE-16
Öğrencilerin Fakülteyi Bitirme Amaçları

Amaçlar	Öğrenciler %
Meslek sahibi olmak	38
İş bulmak	27
Fakülte diploması almak	12
Yetişmek	9
Sosyal statü kazanmak	4
İyi bir gelecek sağlamak	4
Askerliği subay olarak yapmak	2
Öğretim üyesi olmak	2
Henüz belirlemeyenler	2
TOPLAM	100

ÇİZELGE-16'da görüldüğü gibi, öğrencilerin % 67'si amaçlarını bir meslek sahibi olmak ve iş bulmak olarak belirlemişlerdir. Öğrencilerin tüm amaçlarını şu şekilde gruplandırarak değerlendirmek olurludur:

Amaçlar	Öğrenciler %
Bir meslek sahibi olmaya dönük amaç belirleyenler	40
Herhangi bir iş sahibi olmak isteyenler	27
Soyut amaçlar belirleyenler	17
Kararsızlar ve belirsiz amaçlar	16
TOPLAM	100

Soyut amaçlar içersinde; yetişmek, sosyal statü kazanmak, iyi bir gelecek sağlamak değerlendirilirken, kararsızlar ve belirsiz amaçlar içersinde fakülte diploması almak, askerliği subay olarak yapmak ve henüz belli değil şeklinde verilen yanıtlar değerlendirilmiştir.

III— KÜTAHYA İ.İ.B.FAKÜLTESİ ARAŞTIRMA SONUÇLARIYLA AFYON İ.İ.B. FAKÜLTESİ ARAŞTIRMA SONUÇLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Araştırmanın bu bölümünde Kütahya İ.İ.B. Fakültesi öğrencileri arasında yapılan araştırmanın sonuçlarıyla, Afyon İ.İ.B. Fakültesi öğrencileri arasında yapılan araştırmanın sonuçları karşılaştırılacaktır. Ancak, araştırmalarda kullanılan tanıtım çizelgeleri birbirinin benzeri olmadığı için, yalnızca ortak olan noktalarda elde edilen sonuçlar karşılaştırılacaktır.

Her iki tanıtım çizelgesinde de, «öğrencilerin üniversiteye girişteki ilk tercihleri, kaldıkları yerler, ortalama aylık gelirleri ve gelir kaynakları, baba mesleği ve öğrenim durumu ile anne mesleği ve öğrenim durumu» bölümleri bulunmaktadır. Ayrıca ortak olan diğer bir nokta da öğrencilerin fakülteyi bitirme amaçları ya da okulu bitirdikten sonra yapmayı düşündükleri şeylerdir. Bu bölümler «öğrencilerle ilgili genel bilgiler, aile yapısı ve okulu bitirme amaçları» olarak üç boyutta karşılaştırılarak incelenebilir.

1— Öğrencilerle İlgili Genel Bilgilerin Karşılaştırılması

Öğrencilerin üniversiteye girişteki ilk tercihleri Kütahya İ.İ.B. Fakültesinde Hukuk Fakültesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi ve İşletme Fakültesi olarak sıralanırken; Afyon İ.İ.B. Fakültesinde Hukuk Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Siyasal Bilgiler Fakültesi (Kamu Yönetimi bölümü dahil) olarak sıralanmıştır. Afyon İ.İ.B. Fakültesi öğrencilerinin tercihleri ÇİZELGE-17'de gösterilmiştir. Tercihler **İktisadi ve sosyal bilimler** ve **fen ve mühendislik bilimleri** biçiminde gruplandırıldığında ortaya çıkan durum aşağıdaki gibidir:

Kütahya İ.İ.B.Fakültesinde;

	<u>Frekans</u>	<u>Oran %</u>
İktisadi ve sosyal bilimler	102	95
Fen ve mühendislik bilimleri	<u>5</u>	<u>5</u>
TOPLAM	107	100

Afyon İ.İ.B.Fakültesinde;

	<u>Frekans</u>	<u>Oran %</u>
İktisadi ve sosyal bilimler	485	95
Fen ve mühendislik bilimleri	<u>27</u>	<u>5</u>
TOPLAM	512	100

Görüldüğü gibi, öğrencilerin tercihleri hemen hemen birbirinin aynıdır. Her iki fakültede de öğrencilerin sosyal bilimleri tercih ettiği ve bu alanda daha başarılı olacakları söylenebilir. İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri de sosyal bilimler alanında olduğu için, öğrenciler ilgi ve yeteneklerine uygun bir okulda öğrenim görmektedirler.

ÇİZELGE-17

Afyon İ.İ.B.Fakültesi Öğrencilerinin Üniversiteye Girişteki Tercihleri

<u>Okullar</u>	<u>Öğrenci Sayısı</u>
Hukuk Fakültesi	117
Uluslararası İlişkiler	15
Tıp Fakültesi	7
Edebiyat Fakültesi	5
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	116
—İşletme	43
—İktisat	32
—Maliye	41
İngilizce Öğretmenliği	1
Siyasal Bilimler Fakültesi	21
Ekonometri	2
Turizm İşletmeciliği	7
Maliye Muhasebe Yüksek Okulu	9
Kamu Yönetimi	33

Okullar	Öğrenci Sayısı
İngiliz Dili ve Edebiyatı	1
Eczacılık Fakültesi	1
Veterinerlik Fakültesi	1
Basın-Yayın Yüksekokulu	12
Coğrafya Öğretmenliği	4
Otelcilik ve Turizm Yüksekokulu	7
Bilgisayar Programcılığı	1
İlahiyat Fakültesi	1
İstatistik Bölümü	1
Meslek Yüksekokulu	1
Tarih Öğretmenliği	3
Mühendislik Fakültesi	12
---Elektronik Mühendisliği	3
---Makina Mühendisliği	1
---İşletme Mühendisliği	1
---Bilgisayar Mühendisliği	1
---Niteliği belirtilmeyen	6
İşletme-Muhasebe Öğretmenliği	2
Gümrük Yüksekokulu	1
Dış Hekimliği Fakültesi	1
Dış İlişkiler	1
Matematik Öğretmenliği	1
Anestezi Teknisyenliği	1
Eğitim Yüksekokulu	1
Sosyal Hizmetler Yüksekokulu	2
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	1
Psikoloji	1
Edebiyat Öğretmenliği	2
Hindoloji	1
İç Mimarlık	1
Basın-Yayın-Radyo-Televizyon Bölümü	1
Mimarlık Fakültesi	1

Öğrencilerin öğrenim gördükleri şehirde barındıkları yerler, yurt ve kiralık ev olarak belirtilmiştir. Kendi ailesinin yanında okuyan öğrencilerin oranı her iki fakültede de çok düşüktür (Afyon İ.İ.B.Fakültesinde % 6, Kütahya İ.İ.B.Fakültesinde % 3). Buna göre, her iki fakültenin öğrencilerinin başka şehirlerden geldiğini, Afyon ve Kütahya'da olan gençlerin ise, yükseköğretim için

başka şehirleri tercih ettiğini söyleyebiliriz. ÇİZELGE-18'de Afyon İ.İ.B.Fakültesi öğrencilerinin barındıkları yerler gösterilmiştir.

ÇİZELGE-18
Afyon İ.İ.B.Fakültesi Öğrencilerinin Barındıkları Yerler

Barınılan Yer	Öğrenci Sayısı	Oran %
Kendi evi	9	6
Kiralık ev	37	21
Yurt	132	73
Otel (sınav dönemlerinde)	1	0.5
Misafirhane	1	0.5
TOPLAM	180	100

Çizelgede görüldüğü gibi, Afyon'daki öğrencilerin çoğunluğu (% 73) yurttaki, % 21'i de kiralık evde kalmaktadır. Buna karşılık Kütahya'daki öğrencilerin % 70'i kiralık evi tercih ederken, ancak % 27'si yurdu tercih etmektedir. Bu durum Kütahya'da yurt kapasitesinin yetersiz olmasından kaynaklanabileceği gibi, Afyon'da kiralık ev bulma olanaklarının az olmasından da kaynaklanabilir.

Her iki fakülte'deki öğrencilerin aylık gelirleri ve gelir kaynakları açısından büyük benzerlikler vardır. Kütahya İ.İ.B.Fakültesi öğrencilerinin % 83'ünün, Afyon İ.İ.B.Fakültesi öğrencilerinin % 86'sının aylık geliri 100.000 TL'nin altındadır. Aylık geliri 100.000 TL'nin üzerinde olanların oranı Kütahya İ.İ.B.Fakültesinde % 17 iken, Afyon İ.İ.B.Fakültesinde % 13'tür. Bu durumda öğrencilerin düşük bir gelir nedeniyle beslenme ve barınma problemleriyle karşı karşıya olduğunu söyleyebiliriz. Her iki fakülte'de de öğrencilerin gelir kaynakları önemli ölçüde aileleridir. Kütahya İ.İ.B.Fakültesinde öğrencilerin % 7'si, Afyon İ.İ.B.Fakültesinde öğrencilerin % 11'i gelirlerini kendileri çalışarak elde etmektedirler. Bu çalışma öğrenim süresini de kapsayacak şekilde sürekli olabileceği gibi, tatillerde de olabilir. Öğrencilerin aile yapısı incelendiğinde, gelirlerinin düşük olmasının ve hatta çalışmak zorunda kalmalarının nedeni daha iyi anlaşılacaktır.

2— Aile Yapısı İle İlgili Bilgilerin Karşılaştırılması

Öğrencilerin aile yapısı içerisinde anne ve babalarının öğrenim durumları ve meslekleri incelenmiştir.

Her iki fakültede de öğrencilerin anne ve babalarının öğrenim durumları ilkökul düzeyinde yoğunlaşmaktadır. Kütahya İ.İ.B.Fakültesinde ilkökul mezunu olan babaların oranı % 67, annelerin oranı % 57; Afyon İ.İ.B.Fakültesinde ilkökul mezunu olan babaların oranı % 58, annelerin oranı % 66'dır. İlkokulun üzerinde öğrenim gören anne ve babaların oranı her iki fakültede de çok düşüktür. Buradan, öğrencilerin ailelerinin kültürel açıdan çocuklarının altında kalacağı ve onlara -maddi destek dışında- herhangi bir destek sağlayamayacağı sonucunu çıkarabiliriz (Afyon İ.İ.B. Fakültesi öğrencilerinin anne ve babalarının öğrenim düzeylerinin dağılımı ÇİZELGE-19'da verilmiştir).

ÇİZELGE-19

Afyon İ.İ.B.Fakültesi Öğrencilerinin Anne ve Babalarının Öğrenim Düzeyleri

Öğrenim Düzeyleri	Baba %	Anne %
Hiçbir öğrenimi yok (cahil)	9	19
Okur-yazar	6	5
İlkokul mezunu	58	66
Ortaokul mezunu	10	8
Lise mezunu	13	1
Fakülte ya da yüksekokul mezunu	7	1
TOPLAM	100	100

Not: Babaların toplam sayısı 170, annelerin toplam sayısı 172'dir.

Öğrencilerin ailelerinin öğrenim düzeylerine bağlı olarak mesleki durumları da her iki fakültede büyük benzerlikler göstermektedir. Öğrencilerin babalarının mesleklerini yoğunluk derecesine göre sıraladığımızda benzerlik daha iyi ortaya çıkacaktır:

Kütahya İ.İ.B.Fakültesi Öğrencilerinin Baba Mesleği

—Çiftçi	% 28
—Emekli (İşçi-Memur)	% 19
—İşçi	% 18
—Serbest Meslek	% 11

Afyon İ.İ.B.Fakültesi Öğrencilerinin Baba Mesleği

—Çiftçi	% 20
—Emekli (İşçi-Memur)	% 17
—İşçi	% 17
—Memur	% 16
—Serbest Meslek	% 16

Her iki fakülte'deki öğrencilerin annelerinin tamamına yakını ev kadınıdır. Dolayısıyla, her iki fakülte'deki öğrencilerin baba mesleğini sürdürme ya da öğrenimiyle ilgili bir iş bulma konusunda ailelerinin desteğine sahip olamayacakları söylenebilir.

3— Öğrencilerin Fakülteyi Bitirme Amaçlarının Karşılaştırılması

Kütahya İ.İ.B.Fakültesi öğrencileri amaçlarını daha genel ifadelerle belirtmelerine karşın, Afyon İ.İ.B.Fakültesi öğrencileri amaçlarının niteliğini ayrıntılı olarak belirtmişlerdir. Bu nedenle amaçlar şu şekilde gruplandırılarak genelleştirilmiştir (Afyon İ.İ.B. Fakültesi öğrencilerinin fakülteyi bitirme amaçları ÇİZELGE-20 de gösterilmiştir):

	<u>Frekans</u>	<u>Oran %</u>
Gördüğü eğitimle doğrudan ilgisi olan mesleklere yönelenler	51	19
Niteliğini açıkça belirtmeden bir iş sahibi olmaya yönelenler	105	38
Uzmanlaşmaya yönelenler	26	9
Eğitimiyle hiçbir ilgisi olmayan mesleklere yönelenler	28	10
Mesleki amaçlar dışında amaç belirleyenler	60	22
Hiçbir amaç belirtmeyenler	4	22
TOPLAM	274	100

Kütahya İ.İ.B.Fakültesi öğrencilerinin % 67'si fakülteyi bitirme amaçlarının bir meslek ve iş sahibi olmak olduğunu belirtmişlerdir. Yukarıdaki tabloyu yeniden gruplandırırsak; Afyon İ.İ.B. Fakültesi öğrencilerinin % 57'sinin de fakülteyi bitirme amaçları bir meslek ve iş sahibi olmaktır, denilebilir. Afyon'daki öğrencilerin % 22'si mesleki amaçlar dışında amaçlar belirlerken, Kütahya

ya'lı öğrencilerin % 33'ü mesleki amaçlar dışında soyut ve belirsiz amaçlar saptamışlardır.

ÇİZELGE-20

Afyon İ.İ.B. Fakültesi Öğrencilerinin Fakülteyi Bitirme Amaçları

Amaçlar	Öğrenci Sayısı
Öğrenimimle ilgili bir işte çalışmak	39
Muhasebe ve Mali Müşavirlik bürosu açmak	35
Herhangi bir iş sahibi olmak	34
Kamu ya da özel sektörde çalışmak	25
Evlenmek	21
Ticarete atılmak	13
Askerliğimi yapmak	12
Müfettişlik sınavlarına girmek	12
Mesleğimde uzmanlaşmak	10
Yurt dışında master yapmak	10
Aileme maddi açıdan destek olmak	9
Yabancı dil öğrenmek	7
Master yapmak	6
Siyasi hayata atılmak	6
Bilgisayar öğrenmek	5
Üniversitede öğretim elemanı olmak	4
Şu anda çalıştığım işi yeniden düzenlemek	3
Orduda kalmak	3
Şu anda hiçbir şey düşünmüyorum	3
Komiserlik sınavına girmek	2
Öğretmenlik yapmak	2
Bilgisayarla ilgili bir meslek sahibi olmak	1
Yerel yönetimlerde görev almak	1
Yabancı ülkede çalışmak	1
Toplumda iyi bir yer edinmek	1
Tüm Türkiye'yi gezmek	1
Herhangi bir bankanın açacağı sınavlara girmek	1
Çok çalışmak ve başarılı olmak	1
Geçimimi sağlayacak bir iş sahibi olmak	1
Geliri normal, ancak sosyal yönü iyi olan bir iş sahibi olmak	1
Maddi ve manevi yönden tatmin edecek bir iş sahibi olmak	1
Koşullara neyi gerektirirse onu yapmak	1
Yenilikleri izleyerek kendimi geliştirmek	1
Güçsüz ve yoksullara yardım etmek	1

IV— SONUÇ

Kütahya İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi 2. sınıf öğrencilerine, **İşletme Yönetimi** dersinde uygulanan **Kimlik Tanıtımı Çizelgesinden** elde edilen bilgilerin sonuçlarına göre şu yargılara varmak olurludur:

Öğrencilerin önemli bir çoğunluğu (%97) başka şehirlerden Kütahya'ya öğrenim görmek üzere gelmişlerdir. Bu öğrencilerin %70'i yalnız ya da birkaç arkadaşıyla birlikte kiradıkları evlerde, %27'si ise, öğrenci yurdunda kalmaktadırlar. Öğrencilerin gelir durumları değerlendirildiğinde, orta ve düşük sayılabilecek bir gelir düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Dolayısıyla, öğrencilerin rahat koşullarda yaşayabilecekleri bir ortam ve yeterli ve dengeli beslenme olanaklarını sağlayabilmeleri oldukça güçtür. Öğrencilerin gelir kaynakları da çoğunlukla aileleridir. Diğer yandan, öğrencilerin aileleri öğrenim durumları ve meslekleri itibarıyla değerlendirildiğinde; çoğunluğunun hiçbir öğrenim görmemiş ve ilköğrenim mezunu olduğu, babalarının mesleğinin çiftçi, emekli işçi ya da memur, işçi, memur ve esnaf olduğu, annelerinin ise büyük bir çoğunlukla ev kadını olduğu görülmüştür. Dolayısıyla, öğrenciler gerek maddi ve gerekse manevi açıdan ailelerinden yeterli destek görememekte-dirler.

Öğrencilerin üniversiteye girişteki tercihleri değerlendirildiğinde; öğrencilerin tercihlerinin Hukuk Fakültesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi ve İşletme Fakültesi üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Tercihler **İktisadi ve Sosyal Bilimler** ve **Fen ve Mühendislik Bilimleri** olarak iki ayrı dalda gruplandırılarak değerlendirildiğinde, tercihlerin iktisadi ve sosyal bilimler alanında yoğunlaştığı görülmüştür. Dolayısıyla öğrenciler istedikleri fakültelerde öğrenim göremeseler bile, ilgi yeteneklerine uygun düşen bir alanda öğrenim görmektedirler.

Öğrencilerin çoğunluğunun (%70) fakülte öğreniminde başarısız olduğu derslerin başında matematik ve muhasebe gelmektedir. Bunları işletmecilik bilgisi ve sayısal dersler izlenmektedir. Öğrenciler başarısızlık nedenlerini de lise temelini yetersiz olması, dersleri sevmemek, ezbercilik ve dersin işleniş biçimine uyumsuzluk olarak belirtmişlerdir. Öğrenciler öğretim elemanlarıyla olan ilişkilerin düzeyini de iyi ve iyinin üzerinde (%45), orta ve ortanın altında (%55) olarak nitelendirmişlerdir. Buna göre, öğrencilerle

öğretim üyeleri arasındaki iletişimde kopukluklar olduğu söylenebilir.

Öğrenciler, öğrenim yaşamı boyunca karşılaştıkları en önemli sorunların barınma ve maddi sıkıntılar olduğunu, bunun beslenme yetersizliği, dersler ve ders çalışma koşullarının yetersizliği ve sosyal faaliyetlerin olmamasının izlediğini belirtmişlerdir. Bu sorunlarına karşılık fakültelerinden bekledikleri hizmetleri de; kantin hizmetlerinin iyileştirilmesi, sosyal tekinliklerin artırılması ve dersane koşullarının iyileştirilmesi olarak sıralamışlardır. Öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirebileceği sinema, tiyatro, konser gibi kültürel etkinliklerin şehir tarafından karşılanamaması, bu isteklerin okula yöneltmesinde neden olmaktadır. Öğrencilerin çoğunluğu boş zamanlarını kitap okuyarak, spor yaparak, müzik dinleyerek değerlendirmektedirler. Okulda fotoğrafçılık, tiyatro, folklor gibi herhangi bir faaliyetin başlatılması durumunda; öğrencilerin önemli bir çoğunluğu bu faaliyetlere katılabileceklerini belirtmişlerdir.

Son olarak da, öğrencilerin çoğunluğu (%67) fakülteyi bitirme amaçlarını bir meslek sahibi olmak şeklinde belirlerken, %33'ü soyut ve belirsiz amaçlar belirtmişlerdir.

Kütahya İ.İ.B. Fakültesi 2. sınıf öğrencileri arasında yapılan bu araştırmanın sonuçları, aynı dönemde Afyon İ.İ.B. Fakültesi 2. sınıf öğrencileri arasında yapılan ve daha önce yayınlanmış olan araştırmanın sonuçlarıyla karşılaştırılmıştır. Tanıtım çizelgelerindeki ortak noktalar; öğrencilerin genel durumu (gelir durumu, kaldıkları yerler, daha önceden tercih ettikleri yükseköğretim kurumları), aile yapısı ve fakülteyi bitirme amaçları olduğu için, ancak bu noktalarda karşılaştırma yapılabilmektedir.

Karşılaştırmanın sonucunda, gerek Kütahya'lı ve gerekse Afyon'lu öğrencilerin daha önceki tercihlerinin niteliği, gelir durumları ve gelir kaynakları, aile yapısı ve fakülteyi bitirme amaçları itibarıyla aynı düzeyde oldukları görülmüştür. Her iki fakültenin öğrencileri de kendi şehirlerinin gençlerinde çok, başka şehirlerden gelen gençlerden oluşmaktadır. Gelir düzeyleri düşüktür ve gelirlerini de çoğunlukla aileleri karşılamaktadır. Buna karşılık, aileleri gelir yapısı itibarıyla babaya bağımlıdır Babaların mesleği ise çiftçi, emekli, işçi, memur ve esnaf olarak sıralanmaktadır. Dolayısıyla ailelerinin gelirleri de sabit ve düşük düzeydedir. Ailele-

rinin öğrenim durumları da çoğunlukla ilkokul düzeyindedir. Bu nedenle aileler gerek maddi, gerek kültürel açıdan öğrencileri yeterli şekilde destekleyememektedir. Ayrıca, Öğrenciler gelirlerinin düşük olması nedeniyle beslenme ve barınma problemleriyle karşı karşıyadırlar. Bu durumda öğrenciler de fakülteyi bitirdiklerinde, niteliği ne olursa olsun bir iş sahibi olmak istemektedirler.

Sonuç olarak; gerek Kütahya İ.İ.B. Fakültesi, gerek Afyon İ.İ.B. Fakültesi öğrencileri birbirlerine benzer maddi ve kültürel koşullara sahip çevrelerden gelmekte ve aynı maddi koşullar içerisinde öğrenimlerini sürdürmektedirler. Ayrıca öğrenim gördükleri yerler küçük ve kapalı şehirler olduğu için, gençlerin boş zamanlarını değerlendirebilecekleri kültürel olanakları sağlayamamaktadırlar, Herşeyden önemlisi, öğrencilerin verilen eğitimin kalitesi ve eğitimin fiziksel ve sosyal çevresinin iyileştirilmesi konusunda fakültelerinden beklentileri vardır.